

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

5. Media formalia reliqua à nostris doctoribus assignata singulatim
reiciuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

rum voluntatis creatæ non posse natura, & causalitate præcedere, sed illum potius sequi, atque supponere certissimum est, ne voluntatis, & consensus absoluti libertas possum eas, id quod ratio naturalis euincit: Conciliaque, & Patres, ac, præter Thomistas Recentiores pauculos, Theologi reliqui supponunt cum inde præscientiæ absolute Dei infallibilem indefectibilemque veritatem cum prædicti consensus libertate, in primis, imo vnicè tandem, communi hoc axioma componant, quod prænotio, seu præscientia non sit causa prædicti: sed prædictum potius præscientia, & prænotio, ut non exigua eruditione, nec leuibus rationibus ostendimus d. 5. qu. 8. à cert. 2. per totam, iterumque præcedentiam prioritate naturæ præscientiæ ab futurum absolutum prædictum reiciemus controu. 5. d. 1. de prouidentia.

6. Inde etiam ideæ Diuinæ à ratione medii formalis diuinæ cognitionis de nostris contingentibus, & liberis actibus absolute futuris excluduntur: etenim ideæ diuinæ formaliter sumptæ, non sunt factorum præscientiæ, sed faciendorum prius natura, quam absolute sunt, siue factibilium scientia: quæ simpliciter intelligenti scientia est, atque diuinæ voluntatis, seu decreti liberi de faciendis directrix: quare, & cum decretis ipsam libere secuturis, & cum absolute per ipsa apponendis, atque cum decretorum, & absolute apponendorum negationibus componibiles: ut aduersarii ipsi fatentur: ergo scientia de absoluto futuro consensu ideæ formali Dei, tanquam medio inuitens deficiere à veritate absolute potest, etque absolute fallibilis: non autem diuinam scientiam deest absolute, & prorsus esse fallibilem: quod ipsum argumentum fit de ideis obiectiuis (quas nonnulli cum formalibus confundunt) seu essentia diuina, ut varie à creaturis faciendis imitabilis est. Neque enim ita considerata essentia absolute existentis consensus liberi, alteriusve creaturæ cuiuspiam connexa physice (necum metaphysice) est eamue necessario, & indefectibiliter infert: quare scientia de absolute futuro consensu ideæ obiectiue, tanquam medio inuitens esset absolute fallibilis.

7. Respondent Caietanus, & Alesce ideæ formales, etiam de se futuro absolute contingentiæ nostra determinate talia non representent, sed solum possibilia illa, & factibilia: tamen ex coniunctione absoluti decreti subsequendi de ipsis absolute apponendis ea determinate futura absolute representare, ac proinde in illis citra fallitatis periculum cognosci à Deo posse verum, cum decretum de linea representandi, & intelligendi non sit, ex eius coniunctione augeri ideis representatio eius, quod non representabat, intelligi nequit. Secundo citò augetur: per representationem ipsi aduanciam consensus contingentis absolute futuri hunc absolute representaret, atque præscientia esset non ideæ, quæ essentia sua factibilium solum, non absolute factorum scientia est: quare, licet in ea representatione, qua tali, medium in quo cognoscendi contingentiæ absolute futura reperitur, non in ideæ, sed in præscientia reperiretur. Tertio decretum hoc si futuritionem consensus absoluti liberi independentem ab omni vñ libertatis arbitrij natura antecederet, ut Thomistæ plerumque volunt, destructiuum libertatis consensus, & subinde sui obiecti est: sin vero scientia media in sui positione à consensu absoluto nostri arbitrij impeditibili dirigatur, ac proinde ab eius vñ, & exercitio libertatis pendeat in Sotrij, & aliorum nostrorum medium aliud formale cognitionis diuinæ supra memoratum ibitur: de quo postmodum agitur: & tandem: cum solum decretum adiunctum ideæ totam determinationem, & coniunctionem cum absolute futuro contingentem, in coniuncto illo ex ipso & ideæ habent, æque in musica quavis, aut pulice, ut decreto de absolute futuratione, contingentis adiuncta contingens absolute futurum à Deo cognosci dicere licebit.

***

CERTAMEN V.

Media formalia reliqua à nostris Doctöribus assignata singulatim reiciuntur.

1. Dispicet primo medium formale assignatum à Valentia nostro certam. 2. num. 9. in determinatione voluntatis in actu primo proximo ad operandum, priusque natura, quam operetur, atque suum actum absolute eliciat: etenim, si ficta protulit, & chimerica hæc voluntatis auxilio congruo præuente determinatio in actu primo proximo ad operandum sit, (quo pacto medium verum formale realiter ad operationem absolutam cognoscendam ducens esse non poterit) vel erit à voluntate indifferente, ita præuente proueniens, vel ipsa ita præuente identificata: si proueniens: ergo ab indifferente principio libero potest realiter prouenire aliquod determinatum effectum: nisi ad hanc determinationem aliam priorem à voluntate sic præuente egressam præcedere admittat: in qua tamen, & in quavis anteriori argumentum recurrit, & consequentiam admittit, vel in infinitum processum anteriorum, & anteriorum determinationum voluntatis abire absurdissime cogitis: sin vero à voluntate congrue vocata, & determinatio vera, ac non chimerica, realiter non differt. Ergo implicat illam veram esse determinationem ad operandum. Pater: quia per hos Doctores ita vocata voluntas vere & realiter est indifferens principium ad operationem: huic indifferentiæ principij contradicit determinatio: ergo, si hæc à voluntate ita vocata, & præuente reipsa non differt, idem reipsa erit principium indifferens, & indeterminatum, ac rursus determinatum, & non indifferens principium operationis eiusdem contradictione manifestat.

2. Ad hæc in principio reipsa indifferenti, nequit per hosce cognosci à Deo, tanquam in medio, determinata eius operatio, ac proinde ab eis determinatio hæc in actu primo proximo ad operandum excogitatur: atqui ea etiam admissa identificata realiter, cum ita præuente, & vocata voluntate reipsa indifferens, & indeterminatum principium est. Ergo non est verum medium formale ad cognoscendum in ea absolutam determinationem operationem: vel potius implicatorie medium reipsa erit, & non erit. Tertio: cum nihil in eo principio coniuncto ex voluntate, & vocatione congrua sit, cuius positio à nostra pendeat voluntate: ac determinationem cum ipsa identificatam, necessario, & inuitabiliter à nostra voluntate eius operatio sequatur: nulla voluntatis nostre operatio proxime, imo nec remote libera erit. Nec pater eius recursus ad apparentem (meoque iudicio elusoriam) solutionem, de dependentia positionis absolute vocationis congruæ à nostro arbitrio, eiusque vñ à Sotrio pro suis præfinitionibus excogitatum: quod deus vocatio scilicet ex scientia media futuri consensus conditionate, si ea vocatio deus: siquidem ea scientia media futuritionem conditionatam consensus (sub nuda vocatione representabat; non sub ea, & determinatione voluntatis in actu primo proximo, quam per hosce physice, ac reipsa confituit, cum qua negatio operationis voluntati est antecederet impossibilis.

3. Quinto arguo: admissa eius determinationis libertate nostra, quam hi Doctores volunt, & quæ esse nequit, si cum voluntate congrue vocata identificetur: si enim ea determinatio ad bene operandum libera nobis sit, erit, & honesta, & meritoria, & quidem sine immediata dependentia à Deo: quandoquidem per eosdem Doctores à voluntate, & vocatione congrua physice, & realiter non differt: sed solum moraliter, & quasi ratione sola: ac proinde physico Dei concursu, & determinatione vltioris opus non habet, sed solum nostra determinatione. Denique (ut plura alia omitam, ac sensum germaniorem horum attingam) moralis hæc determinatio voluntatis in actu primo congrua vocatione præuente, eique pro illo priori

priori identificatæ solum potest, intelligi, vel quia confideratur, cum cogitatione, & futitione conditionata contentus, & operationis arbitrij sub illa futura: est placet etiam cum media scientia de eiusmodi conditionata futitione, & sic male appellatur moralis, aut physica voluntatis determinatio: est quippe determinatio pure logica, cuiusdem tandem ad seipsum, secundum statum diuersos, ut infra contra Herizem ostendimus: quare medium, in quo operationem nostram Deus cognoscat esse non potest. Alter moralis illa determinatio voluntatis congrue vocatur in actu primo ad operationem, potest absque futitione conditionata illius, ac de illa scientia intelligi, ob intentionalem vocationis motionem, ita viuam, & vehementem, cui, non nisi maxima difficultate, moraliter loquendo non superanda, resistitur: ita enim determinatio moralis voluntatis congrue vocatur in actu primo physico percipi potest, & id quidem in Thomisticam prædeterminationem moralem fere recidit. Verum illi tanquam medio inniteus scientia nequit esse metaphysice, imo nec physice, nedum diuine, infallibilis, ut contra prædeterminantes moraliter Thomistas dicebamus.

4. Displicet item Molinæ sententia. Primo ob doctrinam, & lumen naturæ notam rationem S. Thom. 1. p. q. 14. a. 13. illis verbis. *Alio modo quam in seipso, consideratur contingens, ut est in sua causa, ac sic consideratur futurum, & ut contingens non determinatur: quia causa contingens se habet ad opposita (futurum quidem causalitatis posterioritate non temporis) & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni: quia nimirum est ex sua causa futurum de facto determinate sit in se, in illa tamen determinatio non est: Vnde quicumque cognoscit effectum contingentem in sua causatantum, non habet de eo, nisi coniecturalem cognitionem.* Hanc ipsam sententiam, & rationem repetit qu. 57. a. 3. qu. 86. a. 1. contra gent. c. 66. & 67. & in 1. d. 38. corp. ubi habet. *Quidam sunt causa que se habent ad utrumque, & in his causis effectus de futuro nullam habent certitudinem, vel determinationem; & ideo contingencia ad circumstiter in causis suis nullo modo cognosci possunt, sed quando efficiuntur in rerum natura tunc habent esse determinationis, & ideo quando sunt in actu, tunc certo cognoscuntur.* Ad 2. Futurum contingens non est determinatum, sed dum est in actu est determinate verum. Ex ad 3. ait: relate ad diuinam cognitionem futurum contingens necessarium esse, quia ad illam non refertur, nisi secundum quod est in se actuali. Ad 6. ait: scientiam Dei non respicere rem contingentem, nisi, ut est in suo esse actuali presentia: quia, si vidisset Deus causam, & iam vidisset immediate effectum in suo esse, nunquam potuisset illum certo cognoscere, quæst. 2. de verit. a. 12. *Ut contingens non sit determinatum, quoad futurum est (nempe futitione, & posterioritate causalitatis, relate ad primæ causæ, ut supra primo loco, ac semper intelligitur) tamen, ex quo productum (pro natura posteriori) est in rerum natura, veritatem determinatam habet: & hoc modo super illud fecit incertus diuina cognitionis, & corporis contingens ut futurum (natura priori) est per illam cognitionem cognosci potest, cui falsitas subesse non possit: ac proinde concludit, ut futura, diuine scientiæ, cui falsitas subesse nequit, non posse subiacere.* Præclarissime in eadem sententiam scripsit 1. contr. gent. c. 68. & 2. 2. quæst. 171. a. 6. ad 2. *Diuina præscientia respicit futura secundum duo scilicet, quod sunt in seipso, in quantum scilicet, ipsa presentia interius, & secundum quod sunt in suis causis, in quantum scilicet videt ordinem causarum ad effectus: & quamuis contingencia futura, prout sunt in seipsis, sint determinata ad unum, tamen, prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quin possint aliter euenire &c.*

4. Et hæc sane doctrina, & ratio sancti Thomæ adeo præcipua, & constans contra Pseudo-Thomistas Dominicanorum decet, contra quem sic S. Thomæ edissero rationem, quia voluntas creata coniunctam sumpta, cum omnibus requisitis ad proxime operandum per S. Thom. (ut per Molinam acceptum) indifferens, & indetermina-

nationis illius in actu primo consistentis propugnatorum) neutri extremo determinate connexa est, eademque cum futitione operationis, atque cum eius negatione persistet: ergo eodem modo ad vnius cognitionem ducet, ac determinabit, atque ad alterius cognitionem: quare, vel ad neutrum, ut volumus, vel ad vtrumque cognitionem: quod implicat, sicuti & eius obiectum: scilicet operationem voluntatis absolute fore, & eandem absolute non fore. Secundo: esto, non determinet ad vtrumque extremi contradictorii absolute futuri cognitionem; aut cum posita etiam negatione absolute futuri cognitionem; (cum qua, ut diximas, voluntas cum requisitis omnibus coniungibilis est) eadem, eodemque modo absque vlla sui ex parte actus primi varietate voluntas persisteret: tunc etiam in absolute operationis futitionem duceret cognitionem iuxta vulgare proloquium, *idem in quantum idem semper est natum facere idem*, ac proinde scientia in illa, tanquam in medio, falsa esset: quare & quæ nunc, quando de facto operatio absolute est futura, non est infallibilis de se sed prorsus fallibilis: quorum omnium ratio à priori est: quia connexio necessaria medijs cuiusvis, siue physici de quo agimus, siue logici necessaria cum eo, quod determinate esse fore in illo cognoscitur cum medijs indifferentia, & indeterminatione ad coexistentiam cum ipso, vel cum eius negatione, contradictorie repugnat.

6. Quatro demum ex ratione summa atque infinitæ perfectionis comprehensionis diuinæ, qua in eam doctrinam impulsus Molina est, impugnatur: quia, quo magis, ac perfectius penetratur, & comprehenditur indifferens voluntatis potestas, eo magis, & perfectius cognoscitur eius inconnexio cum sua absolute operatione, ac subinde eius coniungibilitas cum absolute negatione illius: ergo, & inepitudo, ut medium sit, in quo certo operationem absolute fore cognoscatur: quocirca, etsi imperfecte cognita indifferens illa potestas decipere ignarum posset, ut ipsi tanquam medio fideret ad assensum absolute operationis eius futitioni; aut gnatum eius indifferens, scilicet hominem ad eiusmodi assensum, non posset retrahere: nedum perfectissime, summe, & infinite illam comprehendente Deum. Denique, quomodo ad diuinæ scientiæ, & comprehensionis causæ perfectionem reducat ea tanquam medio vti fallibili quidem, & subinde, ex quo scientia eius fallibilis necessaria, ut vidimus, euadat ingenii mei tarditas assequi non valet.

7. Medium formale præfinitionis diuinæ de futura absolute arbitrij operatione scientiæ tamen mediæ inuenientis memoratum certam. 3. num. 4. duplex medium, seu duplicem medijs rationem includit, quia duplicem cum operatione connexionem. Alterum ratione conditionate futitionis, & scientiæ, quam supponit, alterum ratione præfinitionis ipsius. Primam inferius contra Herizem, & Recentiores refellimus: secundam contra Soarium, & recentes non pauciores (præter generale principium nostrum quod medium in quo aliud cognoscatur à diuina mente quæst. 4. relegabit) speciatim impugno, quia eiusmodi præfinitiones sunt impossibiles. Et, licet rem non aliter penetrantibus Soarius cum arbitrij creati, & consensus libertate agere videatur benigne, eas tamen vtrumque libertati esse iniurias, & aduersis diluicide cum profundioribus, ex nostris doctoribus ostendam controuersi. 4. ex instituto de eis disertans d. 3. Secundo eodem modo actus indifferens, & præfinitus, & cognoscitur in sua præfinitione à Deo poterunt, cuius oppositum in primis Soarius statuit. Tertio: cum ipse 1. p. 2. de attributis c. 22. num. 14. & c. 27. num. 12. decretum prius, quam eius obiectum, cognosci neget, simul cognoscitur necessario, non vero vnum ex motione, & determinatione intentionali alterius, tanquam medijs Arrubalis, & sequacium paucorum formale medium, quoad speciale, quod addit, certam. 3. num. 5. ex falsitate suppositionis eum de constitutione decreti liberi per creatum aliquid, tum de diuersitate operationum quarumvis ex diuersitate finis, ob quem exercentur, cum denique, quia adhuc connexionis eius, siue cum fine, siue cum medijs, siue cum suo termino immediato, creata cum sit, scientiam diuinæ infallibilem, seu diuinam fundare non poterit.

8. Nona

9. Nona sententia Herize, & Recensorum relata certam, 3. num. 11. duplicem habet partem: in quibus duplex etiam medium formale designat. Primum futuritionis, & Scientia conditionata, ac purificationis conditionis, quod pluribus quam explicatione sola (ut putabat Herize) videtur egere: etenim futurum absolutum à conditionato re ipsa diversum non est, sed idem soloque statu diversum: eidem autem ad seipsum è sola statuum diversitate medium verum, & reale esse non potest; alioqui status possibilitatis rei ad eam secundum alios status cognoscendam, adiuvis saltem aliis mediis aptum foret: & Ratio est: quia eiusdem ad seipsum, adhuc secundum diversos status ipsius connexio identitatis est, & metaphysica, mediis logicis solummodo apta; non autem physica alterius ad alterum, ut ad verum, & physicum medium, de quo hic, oporteret; etsi autem conditionata Scientia diversa realiter à futuro, & conditionato, & absoluto sit, tamen eius cum absoluto connexio, etiam purificata connexione, extrinseca est, eademque, quæ est sui obiecti conditionati cum absoluto, ac non alia: quare nec connexionem logicam prætergreditur. Secundum medium de futuro absoluto complacentia, & comprehensione, & similibus, futurum absolutum supponunt: quare, & perfectissimè in seipso comprehensum, & penetratum apertius, & scitativè; & impossibilitatis movendi diuinam mentem, ut illud iterum in ipsis cognoscat arguuntur ut ex dicendis iam qu. 5. patet. Rursus comprehensio, & complacentia de absolute futuro contingenti extrinsecus in huius Sententia per contingens ipsum constituitur ob alterius libertatem: vel ergo medium est comprehensio, & complacentia, secundum extrinsecum etiam, quo vniuscuiusque libertas constituitur, & iam idem secundum statum eundem sui cognoscendum medium formale erit repugnantia clariori: vel præcise, secundum, quod in illis intrinsecum est: & fiet primo: Beatos omnes æque omnia futura absoluta contingentia videre: cum extensivè (ut sic loquar) totum Deum, quoad intrinsecum, ac non realiter formaliter liberum, æque videant. Secundo: cum quidvis Deo intrinsecum maioris necessitatis, quavis creatura sit, adhuc possibili, ipsique proinde entitativè inconnexum, nec ducere poterit infallibilitate diuina increari cuiuspiam absoluti cognitionem. Tercio: nec absoluta infallibilitate in contingens absolutum: quo deficiente (ut absolute potest) intrinsecum totum realiter formaliter non liberum, eodem modo peritaret. Nec pariter recursus ad commemoratorem, quæ nihil reale intrinsecum Deo addit, sed pure rationis, medio, scilicet reali, & vero constituendo profusus ineptum. Nec momenti alicuius quidpiam pro aliquo ex impugnatis modo. contra nos obicit potest, quod non sit datus impugnacionibus dissectum, vel ad præsens spectet: sed ad alia solum loca, ad quæ aliqua impugnacionum principia probanda, & defendenda remissimus.

10. Illud denique in nostro Valquez 1. p. quæst. 66. c. 2. videntur nonnulli, quod, & in Arrubale: quod, cum decreta Dei efficaciam, & libera operatione, & effectu constituent absolute, atque hoc respectu consensus nostri comitantur se habere, non autem antecederent natura, & causalitate asserant, ut saltem arbitrij, & consensus libertatem, nihilominus consensus Dei causam diuinæ præscientiæ de absolute consensu fiantur: quia, inquirunt, secluso consensu, & operatione voluntatis, quo decretum ipsum constituitur, nihil est intrinsecum Dei in decreto illo, quod infallibiliter cum consensu connectatur; consensus autem ipse, quo decretum constituitur, ad seipsum cognoscendum medium esse non potest: item, cum decretum hæc causa partialis, & comitans solum voluntatem nostram per Valquez, & Arrubalem sit nec illam secum ad operationem trahens, ne pereat operationis eius libertas; ex ea etiam parte medium erit fallibile, ac subinde diuinæ Scientiæ ineptum. Verum, nec Valquez ibi, neque Arrubal in eis locis docent diuinum decretum liberum efficaciam concurrenti ex parte sui, quod operatione, & sua, & nostra constituitur, medium formale Deo esse, in quo operatio ipsa cognoscatur, sed solum causam esse, per operationis nimirum cognite positionem præscientiæ de illa diuinæ: quod nil aliud est quam asserere decretum Dei esse medium materiale præ-

scientiæ diuinæ de operatione creata. Contra hoc autem nihil præfate impugnaciones præstant, etsi aliàs difficile explicetur, quo pacto nostra operatio à decreto diuino, quod ipsa constituit, effectivè causetur, de quo controu. 3. vbi alia contra decretum comitans Valquezij, & aliud parum dissimile Recensorum expendimus.

QVÆSTIO IV.

An in medio negationes possibilium, & necessaria chimærarum, seu impossibilium secundum omnes suos status, ac insuper entia moralia à Deo cognoscantur?

DIXIMVS d. 4. qu. 4. negationes absolutas contingentes possibilium, & quæst. 5. negationes necessarias chimærarum seu impossibilium, seu, quod idem est, impossibilitatem se non entia, & necessario subinde ab entibus, & existentia remota, ita secundum se, & ut in se suo modo sunt, à Deo cognosci, ut opus non habeant alio, in quo, seu ratione cuius cognoscantur: id autem assertum non prohibet, quo minus in alio, tanquam in medio, cognosci utraque videretur possent: id quod nunc examini subicimus, & quoniam cognitionis medium materiale, & formale esse potest, nihilque de medio materiali de antecedenti de præfatis negationibus diximus, de medio ipsarum cognoscendarum utroque in præsentium agemus, & quidem secundum omnes ipsarum status possibilitatis, & de nobis contingentibus negationibus conditionate futuritionis, & futuritionis absolutæ.

CERTAMEN I.

Media negationum omnium possibilium, conditionatorum, & existentium examinantur.

1. **D**E mediis materialibus earum negationum secundum statum possibilitatis assignari habitus possibiles earum possent; sed tamen, ut ex dictis citata qu. 4. liquet, licet à nobis pro hoc statu, non, nisi in ordine ad eos cognosci valeant: alii, cum, nec habitus predicti cum suis negationibus physice connectantur, nec negationes possibiles cum ipsis, neque tanquam à termino, neque tanquam à principio, in sua possibilitatis consistentia, negationes eorum habituum possibilitatis apponeretur, ut apponere debet, ad hoc, ut medium ipsarum pro statu possibilitatis suæ cognoscendarum materiale adhuc, illorum possibilitatis esse possent: quare habitus possibiles à ratione mediij materialis ad cognitionem negationis possibilis videtur iure amouendum.

2. Dicendum tamen est negationes possibiles quales à suorum habituum possibilitate ut à termino necessario pendere ac proinde illorum possibilitatem medium materiale cognitionis possibilium negationum quæ rationem esse. Probatur: quia possibilis negatio, (& quæ à necessaria negatione chimærarum, quæ è conceptu & essentia sua existens suo modo negatio est, à quo nequit præscindere sicuti neque à sua actuali existentia Deus, ut qu. 5. citata dicebamus) à sua actuali existentia negantia præscindit, estque è conceptu, & essentia sua in existentia actuali negatio contingens, alii nequit esse possibilitas in sua actuali existentia negantia contingens, nisi habitus possibilitatis sit: ergo pendet ab eo negationis possibilitas, tanquam